

nadere uitleg bij de *Samenspraken* zou Erasmus nogmaals opmerken dat Socrates de filosofie uit de hemel op aarde had gebracht, maar nu omschreef hij zijn eigen rol in het verdere proces: Erasmus had ervoor gezorgd dat de filosofie zelfs in scherts, geroddel en borreltafelpraat was terechtgekomen.⁶⁶⁾

De verwijzing naar Socrates sloeg aan en werd ook meteen betrokken op Erasmus en zijn verhouding tot anderen. Ulrich von Hutten (1488-1523) beweerde in oktober 1515 Erasmus nader te staan dan Alcibiades Socrates, 'want waarom zal ik U, Erasmus, niet de Germaanse Socrates noemen'? Indringender is nog de vergelijking die Heinrich Loriti Glareanus (1488-1563) in september 1516 maakte door op te merken dat het weliswaar een goed voorbeeld was te zien hoe Alcibiades van Socrates kon leren hoe betaamelijk te leven, maar dat het nog veel meer waard was van Erasmus Christus te leren kennen: Glareanus was derhalve Erasmus meer verschuldigd dan Alcibiades Socrates.⁶⁷⁾

Zo werd Erasmus tot Socrates gebombardeerd, waardoor hij een *silenus* van Alcibiades werd die derhalve in aanmerking kwam voor dezelfde lof als Erasmus Socrates had toegezwaard. School achter het nietige uiterlijk dat Erasmus zichzelf zo vaak toeschreef dus ook niet de deugd zelve? Het lijkt een overmoedige veronderstelling, maar zij wordt door de context gesuggereerd. Maar wat dan met die echte Erasmus en zijn werkelijkheidsbeleving? Allereerst is daar in deze zelfde periode nog steeds het geharrewar met zijn geboortelaar, dat ook ons in Rotterdam herhaaldelijk in beroering brengt en evenzeer als de *Julius exclusus*-discussie aanleiding geeft tot steeds weer nieuwe gissingen, al lijkt de strijd thans ten gunste van 1466 te zijn beslecht.⁶⁸⁾ Dan zijn herkomst, jeugdijaren en opleiding met telkens andere facetten, wat ook geldt voor wat hij vertelt over de aard van de relaties tot zijn familieleden.⁶⁹⁾

Het is opvallend dat Erasmus zich zowel in verband met zijn levensbeschrijving als naar aanleiding van de plaatsbepaling ten aanzien van zijn geboorteland bediende van een tot een fictieve persoon gerichte brief. Over zijn leven schreef hij in 1516 aan een zekere Lambertus Grunnius, pauselijk secretaris, en over de implicaties van de kwestie Batavia-Holland in 1520 aan een zekere Petrus Manius.⁷⁰⁾ Beide brieven zijn belangrijke bronnen voor het leren kennen van Erasmus' denkwijze over zichzelf en zijn herkomst.

In de brief aan 'Grunnius' vertelt Erasmus zijn levensverhaal als dat over een zekere Florentius en diens oudere broer Antonius,